

บันทึก

เรื่อง การผ่อนผันการแจ้งปริมาณและสถานที่เก็บสินค้าที่ประกาศควบคุม
ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการค้ากำไรเกินควร

กรมการค้าภายในได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ ๐๔๐๒/๐๑๐๒๓ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๐ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า ตามที่คณะกรรมการกลางป้องกันการการค้ากำไรเกินควร อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการการค้ากำไรเกินควร พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันการการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๗ ออกประกาศบังคับให้ผู้ผลิต เจ้าของ หรือผู้ครอบครอง ต้องแจ้งปริมาณและสถานที่เก็บสินค้าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศคณะกรรมการกลางป้องกันการการค้ากำไรเกินควรรวม ๓ ฉบับคือ ประกาศคณะกรรมการกลางฯ (ฉบับที่ ๘๑) พ.ศ. ๒๕๑๗ เรื่อง ป้องกันการค้ากำไรเกินควรในสินค้าบางชนิด ประกาศคณะกรรมการกลางฯ (ฉบับที่ ๑๐๖) พ.ศ. ๒๕๑๙ เรื่อง ให้แจ้งปริมาณและสถานที่เก็บปูนซีเมนต์ทุกชนิด และประกาศคณะกรรมการกลางฯ (ฉบับที่ ๑๐๙) พ.ศ. ๒๕๑๙ เรื่อง ให้แจ้งปริมาณและสถานที่เก็บน้ำตาลทรายขาวและน้ำตาลทรายบริสุทธิ์ นั้น ปรากฏว่าได้มีผู้ฝ่าฝืนประกาศดังกล่าว โดยมาแจ้งปริมาณและสถานที่เก็บสินค้าไม่ทันกำหนดเวลาตามประกาศรวมหลายรายด้วยกัน ซึ่งมีบางรายกระทำไปโดยไม่มีเจตนาจะฝ่าฝืน และเห็นสมควรได้รับการพิจารณาผ่อนผัน แต่โดยที่การใช้อำนาจในการพิจารณาผ่อนผันดังกล่าวมีปัญหาในข้อกฎหมายคณะกรรมการกลางฯ จึงมีมติให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า คณะกรรมการกลางฯ จะมีอำนาจตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการการค้ากำไรเกินควร พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่จะพิจารณาผ่อนผันแก่ผู้กระทำการฝ่าฝืนประกาศดังกล่าวได้หรือไม่ เพียงใด หากมี คณะกรรมการกลางฯ จะมอบอำนาจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในฐานะประธานคณะกรรมการ หรืออธิบดีกรมการค้าภายใน ในฐานะกรรมการและเลขานุการ เป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าวพิจารณาสั่งการแทนคณะกรรมการกลางฯ ได้หรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วเห็นว่า เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๘^๑ มาตรา ๘ ทวิ^๒ ประกอบกับ

^๑ มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการมีอำนาจควบคุมการผลิต หรือการจำหน่ายสิ่งของใดในเขตท้องที่ที่อยู่ในอำนาจท้องที่หนึ่ง หรือทุกท้องที่ โดยประกาศระบุชื่อหรือประเภทสิ่งของที่ควบคุมนั้นและให้มีอำนาจสั่งการเกี่ยวกับสิ่งของที่ควบคุมได้ดังนี้

(๑) ให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายแจ้งราคาซื้อหรือขาย ขนาด คุณภาพ และลักษณะของสิ่งของตามที่เป็นอยู่ในวันที่กำหนด

(๒) ให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายแสดงราคาขายปลีกโดยชัดเจน

มาตรา ๘ ตริ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๗ แล้ว ความในมาตรา ๘ ตริ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายร้องขอต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๘ ทวิ คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งผลการพิจารณาแก่ผู้ร้องขอภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับตั้งแต่วันได้รับคำร้องขอ” นั้น แสดงให้เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการได้มีประกาศตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๘ ทวิ แล้ว หากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายพิจารณาเห็นว่าตนไม่สามารถปฏิบัติตามประกาศดังกล่าวเช่นไม่สามารถแจ้งปริมาณหรือสถานที่เก็บสินค้าภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดไว้เป็นต้น ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนสิ้นระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดไว้ให้ปฏิบัติตามประกาศนั้นได้ แต่จะยื่นคำร้องเมื่อพ้นระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดไว้ให้ปฏิบัติตามประกาศนั้นได้ แต่จะยื่นคำร้องเมื่อพ้นระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดไว้ดังกล่าวมิได้ ทั้งนี้ เพราะเมื่อผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ย่อมถือว่าได้กระทำการอันเป็นความผิดสำเร็จแล้ว ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจึงย่อมจะยื่นคำร้องขอผ่อนผันอีกมิได้ และคณะกรรมการก็ไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาผ่อนผันให้เพราะความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗^๓ มิใช่เป็นความผิดอันยอมความได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายได้ยื่นคำร้องขอต่อคณะกรรมการ

(๓) ให้แจ้งปริมาณและสถานที่เก็บ

(๔) ให้แจ้งข้อความหรือรายละเอียด หรือส่งเอกสารใดๆ เพื่อทราบราคาต้นทุน และกำไร

(๕) ห้ามหรืออนุญาตการส่งไปนอกหรือนำเข้ามาในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง

(๖) เข้าควบคุมหรือสั่งให้ดำเนินการเพื่อให้การผลิตหรือการจำหน่ายเป็นไปตามสมควรแก่สถานการณ์

เมื่อได้แจ้งราคาซื้อหรือราคาขายตามที่คณะกรรมการได้สั่งการตาม (๑) แล้วห้ามมิให้ผู้แจ้งขายสิ่งของนั้นในราคาที่สูงกว่าที่แจ้งไว้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการแล้ว

๒ มาตรา ๘ ทวิ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าสิ่งของที่ควบคุมตามมาตรา ๘ หรือสิ่งของใดๆ สมควรห้ามมิให้ค้ากำไรเกินควร ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ค้ากำไรเกินควรซึ่งสิ่งของดังกล่าวในเขตท้องที่ที่อยู่ในอำนาจท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง หรือทุกท้องที่ โดยระบุชื่อหรือประเภทสิ่งของและกำหนดราคาสูงสุดของการขายไว้ และเพื่อการนั้นนอกจากมีอำนาจสั่งการตามมาตรา ๘ แล้ว ให้มีอำนาจสั่งการเกี่ยวกับสิ่งของที่ห้ามมิให้ค้ากำไรเกินควร ดังต่อไปนี้ได้อีกด้วย

(๑) จัดการปันส่วนในการซื้อหรือการขายตลอดจนการวางเงื่อนไขของการซื้อหรือการขาย

(๒) บังคับให้ขายตามปริมาณและราคาที่คณะกรรมการกำหนดและจะบังคับให้ขายแก่คณะกรรมการหรือผู้ใดผู้หนึ่งที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

(๓) ห้ามขาย ให้ ใช้เอง ยักยอก หรือเปลี่ยนสภาพ หรือครอบครองเกินปริมาณที่คณะกรรมการกำหนด

(๔) เข้าดำเนินการอันเกี่ยวกับการผลิตหรือการจำหน่าย

^๓ มาตรา ๑๗ ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศหรือคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๘ ทวิ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๘ ทวิ ก่อนสิ้นระยะเวลาที่คำสั่งของคณะกรรมการจะมีผลใช้บังคับ หากคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าคำร้องขอของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายมีเหตุผลสมควร เพราะมิได้มีเจตนาฝ่าฝืนประกาศหรือคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๘ ทวิ แล้วคณะกรรมการย่อมมีอำนาจผ่อนผันให้แก่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายได้

ส่วนปัญหาที่ว่า คณะกรรมการกลางฯ จะมอบอำนาจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในฐานะประธานกรรมการ หรืออธิบดีกรมการค้าภายในในฐานะกรรมการและเลขานุการ เป็นผู้ใช้อำนาจผ่อนผันดังกล่าวแทนคณะกรรมการกลางฯ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า ตามที่มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๗ บัญญัติว่า “เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้คณะกรรมการมีอำนาจวางระเบียบการ รวมทั้งเงื่อนไขและวิธีการที่บุคคลใด ๆ จะต้องปฏิบัติเกี่ยวกับคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา ๘ หรือตามมาตรา ๘ ทวิ” และให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือคณะบุคคลหนึ่งคณะบุคคลใด เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๘ ทวิ นั้น เป็นเรื่องที่กฎหมายเพียงแต่ให้อำนาจคณะกรรมการที่จะแต่งตั้งบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือคณะบุคคลหนึ่งคณะบุคคลใด เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๘ ทวิ เท่านั้น มิใช่แต่งตั้งให้เป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการ ดังนั้น คณะกรรมการจึงไม่อาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในฐานะประธานกรรมการ หรืออธิบดีกรมการค้าภายใน ในฐานะกรรมการและเลขานุการ เป็นผู้ใช้อำนาจผ่อนผันดังกล่าวแทนคณะกรรมการได้

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐